

IV.

Ezek után pedig összegezzünk.

Megtörténteknek lehet-e tekinteni Jézus gyógyításait! Ismételjük el e kis dolgozat gondolatmenetét:

1. Jézus gyógyításait kivesszük a „csodák” közül. A „csodák”-kal ebben a dolgozatban nem foglalkozunk. „Ahogy én, — írja Dr. Völgyesi Ferenc, a neves budapesti ideggyógyász és szakíró¹ — tapasztalásaimmal mögöttem, a Bibliában olvasgatni kezdtem, legnagyobb meglepetésemre nem csodákat találtam, azaz nem olyan csodákat, melyeket a klinikus felfogás nem tudván összeegyeztetni a maga teoriáival, nem minősíthetett egyébnek, mint *természetfeletti* csodáknak, hanem ép ellenkezőleg: nem találtam gyógyító csodát a Bibliában. Azaz, hogy az előbbinél sokkal nagyobb csodának, *a legnagyobb csodának: a Természetnek* s annak gyakorlatomból jól megismert lélektani törvényeinek *alárendelt csodálatosságait* ismertem bennük fel. Más szóval, az Ó- és Új-testamentum „gyógyító-csodái” sajátosságosan a legtermészetesebb, abszolút szavahihető *kórleírásoknak* bizonyultak előttem, amelyek a vitát a klinikus-orvos és a hipnotizőr között végeredményben az utóbbi javára döntötték el”.

2. A Biblia-kritika alapján eredetinek mutatkozó 14 gyógyítást vizsgálat alá véve, úgy találjuk, hogy azok mindenike megtörténhetett, ha a betegségeket funkciós természetű rendellenességeknek vesszük. Annak vehetjük-e? Az ép most idézett Dr. Völgyesi szerint e „gyógyító-csodák” abszolút szavahihető kórleírásoknak bizonyultak és lehetségesek. E. R. Miclem

¹ Hipnózis gyógy mód a szervi és lelki betegségeknél. Bp. 1934. 154 old.

szerint (l. 33 old.) viszont ép a leírásokkal van baj, mert ezek nem elég pontosak, bár a főbb szimptomák elég bizonyosságot szolgáltatnak arra, hogy funkciós természetű, még pedig hisztériás idegi rendellenességekről lehetett szó e gyógyítási esetekben. Dr. Clendening (l. 33 old.) szerint a legtöbb gyógyítás kifejezetten hisztériás egyéneken történt, hihető is, lehető is (Waco-ban mindennap végeznek ilyen gyógyításokat!), van azonban egy néhány — a vérfolyásos asszony, Péter napa, aki lázban feküdt, a főpapi szolga fülének a levágása s a lepraesetek, melyek mindenikét illetően a leírások kétértelműek — amelyek nem sorozhatók szerinte a funkciós természetű idegi rendellenességek közé.

Elfogadva már most Clendening véleményét, a gyógyítási esetek három csoportját így állíthatjuk össze:

Az elfogadott 14 gyógyítási eset közül a legkevesebb a harmadik csoportba tartozik, azaz, az „*éltre-keltés*“ mindössze Jairusz leányának meggyógyítását foglalja magában. (Lázár „fel-támasztása“ nincs a 14 elfogadott közt).

A második csoportba, azaz, az „*orgánikus természetű betegségek*“ közé kell soroznunk 1. Péter napát, 2. a vér-folyásos asszonyt és 3. a kapernaumi bélpoklost.

Az első csoportba, a funkciós természetű rendellenességek közé tartozik a többi, a 29. oldalon felsorolt 14 gyógyításból a fenti négy után megmaradt 10 eset.

A harmadiknak említett első csoport teljesen a hisztéria tüneteit viseli magán minden szakember szerint, ennek megmagyarázásával elég sok időt is töltöttünk el, most egyszerűen csak csatlakozunk a szakírókhoz és elfogadjuk az eseteket hisztériás eseteknek, melyeknek meggyógyítása az Új-testamentumban leírt módon megtörténhetett.¹

Hogy állunk azonban az „*éltre-keltés*“-sel? Lehetséges

---

¹ Érdemes megemlíteni Dr. Völgyesi nézetét az e csoportba tartozó „ördögösök“ (megszállottak) meggyógyításáról. „Az ördögösöknek, akikből Jézus az ördögöt kiűzte, és a vízkórosoknak, akiket Jézus meggyógyított „az írástudók és farizeusok engedelmé nélkül szombatnapon“, egyaránt ma is egyetlen tényleges gyógyszerük van s ez az orvostudomány részéről legújabban elismert hipnotikus-szuggesztív gyógy mód“. Id. mű 156 old.

volt-e? Az orvos szakértők Jairusz leányát tetszhalottnak tartják¹ s életre-keltését Worcester és McComb így adják elő:

„Jairusz, a kapernaumi zsinagóga egyik feje találkozik Jézussal a tóparton s kéri, hogy jöjjön el otthonába s helyezné kezeit az ő kis leányára, aki haldoklik, hogy magához térjen és éljen. Jézus enged a szívigható kérésnek és tanítványait maga mellé véve, követi az atyát. Amint azonban a sokaság körülözönlí őt, érzi, hogy ruhájának szegélyét valaki megérintette. Hátrafordul és megkérdezi, ki érintette meg őt. Ekkor jelentkezik a vérfolyásos asszony, lábaihoz esik s megvallja titkát, mely szerint azt gondolta, hogy, ha csak meg is érinti Jézus ruháját, meggyógyul. És Jézus megvigasztalja őt s megnyugtatja, hogy az ő hite elérte célját. Ugyanekkor üzenet jön Jairusz otthonából, hogy a gyermek közben meghalt. Jézus azonban hirtelen megfordul s, az ő szokásos megérezésével mások lelki állapota iránt, a bátorítás szavait szólja: „Ne félj, csak higgy!” Amikor a házhoz érnek, a hivatásos gyászolók és a család barátai már megérkeztek s az egész hely visszhangzik a sirástól és a jajgatástól a zsidók szokása szerint. Péter, Jakab és János belépnek vele a házba és ő kiküldi a zajos társaságot. „Mit zavarogtok és sírtok? — mondja. A gyermek nem halt meg, hanem alszik.” És nevetik vala őt. Jézus azonban a három tanítvánnyal, akikkel különösen meghitt viszonyban volt, valamint a szülőkkel, belép a kamrába, ahol a gyermek fekszik, ágya mellé lép, megfogja kezeit és mondja: „Talitha kumi, ami megmagyarázva azt teszi: Leányka, neked mondom, kelj fel.” A történet valóságos nyugvó jellege még jobban kidomborodik, ha emlékezetbe idézzük, hogy a talitha szó eredetileg bárányt jelentett, később azonban gyermekek becéző nevéül használták, úgy, hogy amit Jézus mondott, amikor a gyermek fölé hajolt, ez volt: „Báránykám, ébredj föl!” (Warschauer: Historical Life of Christ. 116 old.) És a lehetetlen megtörténik. A gyermek fölemeli fejét a párnáról, kilépi az ágyból és járni kezd. A jelenlevők „nagy csodálkozással

---

¹ Dr. Völgyesi is. Id. mű 156 old.

csodálkoznak. Jézus pedig erősen megparancsolá nekik, hogy ezt senki meg ne tudja és mondá, hogy adjanak annak enni."

Vajjon ez a történet hiteles adatokon nyugszik? A kételkedés, melyet vele szemben sokan támasztanak, tulajdonképpen alapnélküli. Adva van az atya neve és hogy a zsinagóga fejeinek egyike volt. Az evangélista pontosan adja meg az adatokat, valószínűleg azért, mert Jairusz leánya ismert volt Márk idejében a keresztények között. A gyermek kora is adva van, 12 éves. Továbbá figyeljük meg, hogy Jairusz nem azért jön Jézushoz, hogy halott leánya feltámasztására kérje, hanem csak, hogy megmentse azt, aki haldoklik. Maguk, az arámi nyelven mondott szavak is adva vannak, melyeket Jézus a gyermekhez intézett. Végül pedig figyeljük meg a valóságosságnek a jellegzetességét, azt a körülményt, hogy Jézus módszerét itt is hűen írja le. Az izgatottság és a bámuló lelkesedés között Jézus nyugodtan azt mondja a szülőknek: „Adjatok a gyermeknek valamit enni.” A rendkívülinek a hétköznappal való ez a találkozása ékesen-szólóan bizonyítja, hogy itt nem legendagyártásról, hanem megtörtént tények leírásáról van szó. Itt szemtanú bizonyágtétele szólal meg s ki lehetett volna más ez a szemtanú, mint Péter?

Ha megvizsgáljuk ezt a történetet, nem találunk határozott bizonyítékot arra, hogy a gyermek tényleg meghalt volna. Az ájulás, vagy a trance állapota annyira hasonlatos a halálhoz, hogy csak az orvos-tudományokban jártas ember tudná a különbséget fölfedezni. Ennek a két állapotnak az összetévesztése annál valószínűbb, mert hiszen a zsidóknak nem volt szabad megérinteni a halottat, nehogy tisztátalanná váljanak a törvény szerint. Továbbá, Jézus mielőtt a betegszobába lép, maga is kijelenti, hogy a gyermek nem halt meg, csak alszik. A gyermek haldoklik, a lélek azonban még nem hagyta el a testet, habár ez meg fog történni, ha ez az állapot tovább tart. Jézus azonban azért jön, hogy magához térítse s így megsza- badítsa a gyermeket a halál karmaiból. Nyilvánvalóan nem kívánhat hitet az önkivületi állapotban levő gyermektől, legfeljebb csak azoktól, akik közel vannak hozzá és szeretik a gyermeket. Ezért bátorítja az atyát, hogy ne féljen, csak higgyen, mikor a

hírnök a halál hírét hozza. Az atya hite bizonyára újabb tápot nyert abból a tényből, hogy a vérfolyásos asszony Jézus ruhájának érintésétől meggyógyult, de a hírnök szavára ismét közel volt a kétségbeeséshez. Jézus szavai és fellépése azonban olyan hatást tettek rá, hogy még a halált is legyőzhető ellenfélnek tarthatta, ha a Mester szemébe nézett. Minthogy pedig a hit törvénye ismét érvényre jutott, Jézus most már tudja, hogy mindezek lehetségesek. Amikor a házhoz érnek, mindenki mást eltilt magától, csak meghitt barátait és azokat nem, akik az ő hitét és bizakodását osztják. Az Istenbe vetett, nyugodt bizalom atmoszférája elengedhetetlen, mikor Isten erejét kívánjuk igénybe venni. A sírás és a jajgatás, amelyet a felbérelt gyászolók támasztottak, olyan atmoszférát teremtett volna, amelyben Jézus is tehetetlen lett volna, mert a kétségbeesés hangja elnyomta volna a gyermek öntudatlan állapotában is befolyásolható tudatalattijában Jézus reménységet- és életet-ígérő szavait. Ezek a szavak „a gyermek nem halt meg, csak alszik”, olyan ember ajkain, mint Jézus, hatalmas sugalló erővel bírtak s arra voltak szánva, hogy meggyőzzék a körülállókat, tán magát az öntudatlan gyermek tudatalattiját is, s előkészítsék az utat a hit számára. Az így támadt csendességben hit és szeretettől áthatva megszólal Jézus, hangja a gyermek tudatalattijáig hatol, megérinti a szendergő életösztönt s visszahívja a gyermeket az életbe”.

Semmi okunk nincs rá, hogy ez orvos-szakírók véleményében kételkedjünk, sőt a gyógyítás leírását is elfogadhatónak kell tartanunk mai ismeretünk alapján. Így hát Jairusz leányának életre-keltését is azok közé a gyógyítási esetek közé sorozhatjuk, melyek megtörténtét lehetségesnek tartjuk.

Hogy állunk azonban a legnehezebbnek látszó *második csoport* három gyógyításával? Tényleg orgánikus természetű betegségekről (tehát nem funkciós természetű rendellenességekről) kell itt beszélnünk? Mindenekelőtt igazat kell adnunk Dr. Clendeningnek, hogy ezek az esetek — ha nem is kétértelműen, amint ő írja — mindenesetre csak nagy általánosságokban vannak leírva.

a) Péter napja „hideglelés”-ben fekszik. Kérdés, hogy tud-

ták-e akkor még, hogy mi is az a hideglelés, vagy pedig valamilyen lázzal, esetleg epileptikus rohammal tévesztették azt össze. Ez a kérdés nem is kérdés: egészen biztos, hogy akkor még az orvosok nem voltak tisztában a hideglelés mibenlétével, sőt szimptomáival sem, annál kevésbé várhatjuk a betegség pontos felismerését a tanítványoktól.

b) A vérfolyásos asszony esetében az orgánikus alap tagadhatatlannak látszik. Az asszony tizenhét éve szenved, s sok orvossal hiába kínoztatta magát, betegsége csak még rosszabbodott. Gondolhatnánk ugyan itt is olyan hisztériás alapra, mint amilyen a sztigmákat, be-nem-gyógyuló sebeket stb. okozza, ez azonban csak feltevés lenne, mert a leírás inkább a méh haemorrhosis-ára (aranyér-szerű vérzékenységére) mutat, mely teljesen orgánikus természetű baj. Viszont itt nem is arról van szó, hogy Jézus gyógyította volna meg az asszonyt, hanem, hogy az asszony meggyógyult maga, — „és vérenek forrása azonnal kiszáradta és megérzé testében, hogy kigyógyult bajából“ (Mk. V. 29.) — tehát csak autoszugesztíós jelenségekről lehet itt beszélni s nem tevőleges gyógyításról. Az ilyen orgánikus természetű betegségek szugesztíós úton való gyógyítása mellett Dr. Völgyesi több könyvében sikra száll s példák, sikeres gyógyítások százait sorolja fel. Az autoszugesztíós gyógyulás mellett viszont Couè tesz tanuvallomást. Természetesen nem mindenféle betegség gyógyítható szugesztíós úton, pl. az eltört csontot semmiféle szugesztíó össze nem forraszthatja, a vérfolyást azonban az ez úton gyógyítható betegségek közé sorozhatjuk bizonyos esetekben. Már pedig milyen alapon sorozhatnánk ép a vérfolyásos asszony esetét azok közé a vérfolyások, vérzékenységek közé, amelyek nem gyógyíthatók szugesztíós, autoszugesztíós úton? ¹

---

¹ Dr. Völgyesi a vérfolyásos asszony meggyógyítását ismerteti idézett könyvében s azok közé sorolja, amelyekről, mint „a leghálásabb psychoterápiái terrénum“-ról emlékezik meg. A vérfolyásos asszony esetéhez hasonló gyógyítását írja le néhány oldallal tovább: „Deauvilleben egy kedves kis páciensemét kerestem fel. E fiatal úrilányt pár év előtt operálta E. S. dr. főorvos. Miután manduláját kivette, rövid idő múlva rendkívül erős vérzést kapott, majd belevérzett s azóta állandó *egyébb vérzései* voltak, amelyeket több

Nehezebb a magyarázat a leprás esetek gyógyításánál. Megkönnyíteni látszik ugyan a megmagyarázást az a kevésbé ismert tény, hogy a Bibliában leírt lepra-esetek korántsem fedik a ma „lepra” néven ismert betegség tüneteit. Ezt a betegséget ugyanis a Biblia három névvel is jelöli: 1. „zara'ath” héberül), 2. „lepra” (görögül) és 3. „elefas”, vagy „elefantiasis” (görögül). Ezek közül az első egyáltalán nem fedti a mai lepra tüneteit, hanem valami bőrbetegséget jelent csupán. A „lepra” néven említett betegség sem azonos a mai leprával. Ma „psoriasis” a neve annak a betegségnek, melyet a régi görög orvosok „leprá”-nak neveztek, s nem ragadós, nem kínos és nem veszedelmes bőrbetegség ez is. Az „elefas”, vagy „elefantiasis” közelíti meg leginkább a mai leprát, bár ma az „elefantiasis” egészen más betegség neve. Már most, ha figyelembe vesszük, hogy az igazi lepra mibenlétével csak alig egy nemzedékkel ezelőtt jött tisztába az orvostudomány, nem is várhatjuk, hogy Jézus kortársainak leírásai megbízhatóak legyenek Jézus betegeinek szimptomatológiáját illetően.

Ez a megállapítás csak látszólag könnyíti meg azonban a magyarázatot, mert hiszen, ha nem tudjuk, hogy milyen betegséget gyógyított meg Jézus, nem dönthetünk a gyógyítás lehetőségére, vagy valószínűségére mellett sem. Amennyiben azonban csak bőrbetegségről lett volna szó, úgy a modern orvostudománynak az a felfedezése, hogy a belső szekréción mirigyek és a szimpatikus idegrendszer szuggesztív úton igen nagy mértékben befolyásolható, e gyógyítások megtörténtének valószínűségére enged következtetni.

éven keresztül semmiképen sem lehetett csillapítani. Mint ultimum refugiumot kerestek fel a hipnózis-terápia megkísérlése végett, az eredmény kiváló volt. Enyhe hipnózis után egyszerű parancsra rendeződtek a vérzések s azóta *dátumszerűen jelentkeztek* s vagy kilenc kilogrammot hízott.” (Id. mű 164 old.) Ugyancsak e könyv 205—206 oldalain kilenc fiatal leány-páciense esetét ismerteti Dr. Völgyesi, akik műtét után is tovább véreztek. „E. V. 16 éves úrilánynak (8482 naplószerű beteg) közel két és fél éve nem állt el a menstruációja, illetve méhvérzése. Hatalmas, alvadt vérdarabok távoznak tőle és vérzése a legköltségesebb klimatikus üdülések és szakorvosi kezelésekre ellenére sem csillapodik . . . Nem nagyon elmélyített hipnózis állapotban alkalmazott szuggesztív parancsomra másnap reggel 8 órára megállott a méh-

Mindezeket összevéve tehát, azt mondhatjuk, hogy *ami a leírt betegségeket illeti*, Jézus gyógyításainak megtörtént-voltát valószínűnek kell mondanunk. Ha viszont hozzávesszük ehhez a megállapításhoz még azt a tényt is, hogy e gyógyításokról írott tudósításaink vannak (az evangéliumokban), míg *ellenők* semmiféle bizonyíték nincs (legfeljebb a minden magasztosban kigúnyolni-valót kereső, cinikus kételkedés), minden elfogulatlan bíráló Jézus gyógyító munkáját nem csak valószínűnek, hanem igenis egészen bizonyosan megtörténtnek kell hogy tartsa.

3. Ezt a véleményt még inkább alátámasztja az a tény, hogy nemcsak Jézus lelki gyógyító-munkájáról értesülünk az egykorú feljegyzésekből, hanem másokéről is. Láttuk már (a 22 oldalon), hogy Jézus tanítványai, sőt mások is gyógyítottak.

„Ha pedig az evangéliumok után az apostolok cselekedeteit olvasgatjuk — írja főforrásunk — látni fogjuk, hogy Jézus folytatja az ő gyógyító tevékenységét tanítványai által. A megszülető egyház történetének legelején Péter és János meggyógyítanak egy nyomorék embert a templom kapujánál, még pedig úgy, hogy ezt a gyógyítást a zsidó főemberek sem tudják tagadni. Ezzel kezdődik meg az a munka, amelyről az írás így emlékezik meg: „és a szomszéd városok sokasága is Jeruzsálembe gyült, hozva betegeket és tisztátalan lelkektől gyötrötteket, kik mind meggyógyulának.” (Apostolok cselekedetei V. 16.) Lukács maga hét különböző lelki gyógyítást írt le, mert mint orvos, különösképpen is érdeklődött az apostolok munkásságának eme oldala iránt. Pál apostol az ő hőse és ebben a könyvben a gyógyítás tehetségének többféle leírását látjuk, melyet az apostol maga is említ a korinthusbeliekhez írott levelében“.

E gyógyító munka azonban tovább folyt az első három keresztény században is. „Az első három század keresztényei

---

vérzése, azóta parancsaimnak megfelelően minden hónap elsején reggel 8 órától harmadikán esti 8 óráig menstruál.“ Hasonló sikerrel kezelte többi eseteit is.

meg voltak győződve — írja Dr. Lindsay, a híres egyháztörténész, — hogy Jézus nem csak a léleknek, hanem a testnek is megváltást hozott. Az evangéliumokból, a levelekből és az egyházi atyák írataiból egyaránt azt olvassuk, hogy a test gyógyítását együtt folytatták a lélek gondozásával. Az egyháztörténetírók — talán a racionalista századok hatása alatt — átsiklottak ama tény felett, hogy a gyógyító munka milyen óriási szerepet játszott a kereszténység első századaiban. El kell azonban csak olvasnunk Harnack korszakalkotó művét, *The Expansion of Christianity-t* (A kereszténység elterjedése), s ott látni fogjuk e munka fontosságát és erejét. Bármit mondjunk is a *Christian Science* (keresztény tudomány, Mary Baker Eddy felekezete) teológiájáról, azt el kell ismernünk, hogy lényegében véve a kereszténység ama valamikor igen fontos alkotórésze utáni vágy kielégítését szolgálja, mely a test lelki gyógyítása útján is építeni akarja Isten országát s melyet nem pótolhat a legragyogóbb logikával megszerkesztett elméleti dogmarendszer sem." (College Addresses and Sermons. 4 old.)

Mindez nem azt jelenti, hogy e gyógyítással foglalkozó tanítványok, apostoli és egyházi atyák stb. ugyanolyan eredménnyel működtek volna, mint Jézus, mert hiszen Jézus csak egy volt az emberi történelemben, hanem jelenti igenis azt, hogy ha az epigonok és szürkébb egyéniségek is gyógyíthattak lelki uton (nevezzük talán *psychotherápiá-nak*?), annál inkább gyógyíthatott Jézus. Jelenti továbbá azt is, hogy Jézus követése igenis ebben is áll: a gyógyító munka terén is követőivé kell lennünk, nemcsak az imádkozásban és tanainak magyarázgatásában. Igenis, erre is vonatkozik Jézus üzenete: „Példát adtam néktek, hogy amiként én cselekedtem, ti is azonképp cselekedjetek”, viszont, aki csak elméleti síkon akarja Jézus-t követni, csak *Messiásságát*, megváltói munkásságát emlegeti, az olyanak idézhetjük Jézus ama másik megjegyzését: „Nem mindenki, aki mondja Uram, Uram, megyen be a mennyek országába, hanem aki *cselekszi* az én mennyei Atyám akaratát”. Persze ez nem azt jelenti, hogy mi az orvosok munkáját próbáljuk elvégezni, hanem igenis jelenti azt, hogy azokat a lelki okokat, melyek igen sok boldogtalanságot, sőt sok esetben idegi rend-

ellenességet is eredményeznek, iparkodjunk felismerni s megértő lélekkel feloldani.¹

4. Végül pedig feleljünk meg röviden erre a kérdésre is: *mi tette Jézust képessé gyógyító munkájának elvégzésére.* Lelki gyógyomódról, sugallásról, a szem, a kéz erejéről olvasunk Jézus gyógyításaival kapcsolatban s ezek hallatára a tájékozatlan olvasóban felvetődhetik az ötlet: hipnotizálással gyógyított Jézus. Ez az ötlet nem új, már többször elhangzott s a teológusok mindannyiszor megbotránkozva emelték ég felé a kezeiket: „Mit? Hát hipnotizőrnek akarjátok megtenni Jézust?” Ez a megbotránkozás érthető volt a multban, amikor a hipnózis lényegéről és mibenlétéről még a tudomány is nagyon keveset tudott, a nagyközönség pedig — s ebből a szempontból a teológusokat is a laikus nagyközönség soraiba kell állítanunk — csak bűvészek trükkjeiben, a Trilby regényen, szinpadon és mozivásznon sokat látott Szvengáliájában, vagy a napilapok rémtörténeteiben találkozott ezzel a titokzatos és gyanus valamivel. A nagyközönség még ma is keveset tud a hipnózisról, a tudomány viszont azóta nagyot haladt s a hipnózis az orvostudomány naponta használt gyógyeljárásává lépett elő. Ha tehát figyelembe vesszük azt, hogy ma már ezerek és százezrek gyógyítását végzik szakképzett orvosok a hipnózis segélyével, talán kevésbé látszanék merésznek és sértőnek az a feltevés, hogy Jézus maga is a hipnózis útján érte el csodálatos gyógyító eredményeit.²

Nem is emiatt hát, hanem a kérdés tanulmányozása során leszűrt meggyőződésből felelem én a magam részéről: nem, Jézus nem volt hipnotizőr.

¹ Erről különben most készülő s a Cura-pastoralis tárgykörében mozgó munkámban részletesen írok.

² „Kétségtelen, — írja Dr. Völgyesi idézett műve 74 oldalán — hogy szakavatott és kellő gyakorlattal bíró hipnotizőr-képességű orvos kezében, minden segédeszköz, vagy hókusz-pókusz nélkül, tisztára verbális úton (beszéd által) és kísérletileg legalább is olyan, sőt feltétlenül nagyobb százalékban idézhetőek elő ezek a jelenségek, amelyeket a biblia legnagyobb terápiái csodáitól kezdve a legkaleidoszkopikusabb változatosságú csodagyógyomódok, avagy az újabb keletű bárminő specializáló „pszichotherápiái iskolák“ eljárása valaha is produkálhatott.“

Jézus nem volt hipnotizőr, mert 1. semmi jel sem mutat arra, hogy ismerte volna azt a technikát, vagy módszert, amit a mai hipnotizáló orvosok alkalmaznak, erre nem is lett volna ideje, alkalma és helye; s 2. bár a betegek meggyógyítását sokszor egészen részletesen írják le az evangéliumok, még csak nyomát sem látjuk annak, hogy a betegek a hipnózis jellegzetes állapotába estek volna.

Viszont az tagadhatatlan, hogy Jézus sugallás (szuggesztió) útján érte el eredményeit. Vajjon e két fogalom: hipnózis és szuggesztió, nem ugyanazt jelenti -e? Nem. Épen Dr. Völgyesi kel ki az ellen a sajnálatos elmaradottság ellen, hogy e két fogalmat sokszor még orvosok is összecserélik. „A hipnózis szó — világosít fel Dr. Völgyesi¹ — egy *életteni állapotot* jelent, míg a szuggesztió alatt egy *életteni folyamat* értendő.” A hipnotizőr megfelelő helyen, megfelelő módszerrel, tudatosan éri el, hogy páciense hipnotikus álomba essék. Jézusról mindezeket nem lehet feltételezni a rendelkezésünkre álló adatok alapján. Jézus nem akart szemfényvesztő trükköket, szenzációs gyógyításokat művelni, ezek ellen a legkeményebb szavakkal védekezik is, hanem szíve megtelt száналommal a szenvedő iránt és amikor hitet látott bennük, akkor úgy érezte, meg tudja őket gyógyítani. Gyógyítása azonban nem a gyakorló orvos tudatosságával történt, nem azért követelte a hitet tőlük, mert *tudta*, hogy ez a „szuggeribilitás” előfeltétele, hanem azért, mert az Atyát úgy ismerte, mint aki mindenkit meggyógyít és felemel, aki hozzá fordul, azaz hisz.

Hogy nagy egyéniségek szuggeráló hatással bírnak, az mindenki előtt ismeretes. Jézus azonban minden valaha élt nagy egyéniségnél nagyobb hatást tudott elérni, mert „teljes volt szentlélekkel”, amint a káté tanítja, azaz, lelke annyira tele volt Istennel, hogy nem kérkedően, de boldog alázattal mondhatta magáról: „Én és az Atya egy vagyunk”, mint ahogy Pál apostol mondotta volt később: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.”

Jézus tehát, mint „Isten embere”, ugyanazzal a teljes, ki-

¹ Id. mű: 108 old.

csorduló szeretettel fordult a betegek felé, mint amellyel tanított, és ez az „Istennel teljes“ szeretet megindította a hívő lelkekben azt az „életteni folyamatot“, azt a szuggesztiót, mely a gyógyulást eredményezte. Hogy ez így volt és nem valami csodadoktor, vagy Indiában tanult hipnotizőr szerepében végezte Jézus gyógyításait, mutatja az a tény is, hogy sokszor egyszerűen csak jelenléte, máskor híre és közeledése is elég volt a gyógyulás bekövetkezéséhez (pl. a vérfolyásos asszony és a kapernaumi guttaütöttnek az esetében). Személyisége, híre, tanításai előidéztek sokszor azt a „praehipnotikus szuggesztiót“, és tömeg-szuggesztiót, mely a gyógyulás alapfeltételét, a szuggesztió életteni folyamatát megindították.

Ez a tárgy újabb és újabb kitérésekre, boncolgatásokra és magyarázgatásokra ragadja a vele foglalkozó teológust. Illő azonban, hogy végét vessük már a fejtegetésnek. Búcsuzzunk el hát főforrásunk (Body, Mind and Spirit) szavaival tárgyunktól:

„Ha Jézus gyógyításait általánosságban vizsgáljuk, látnunk kell, hogy azoknak az emberiség történelmében elhatározóan fontos szerepük volt. Mert ezáltal Jézus meggyőzte követőit embertársaik testi és lelki jóléte iránti jogaikról és kötelességeikről. Ugyanakkor pedig, mint tanításainak egyik legfontosabb részét, megmutatta azt az igazságot, hogy az egészség Isten adománya s viszont a betegség olyan rossz, mely ellen az embereknek küzdeniök kell, azzal a meggyőződéssel, hogy e küzdelemben Isten segítségünkre van.

Ilyenformán az egyház megalapítására és a kereszténység iránti érdeklődés felkeltésére nem kis mértékben volt befolyással Jézus tanításainak ama része, mely azt a nagy titkot fedte föl, hogy a vallás a szükség idején mindig kész segítő erő, a békességnek és az egészségnek forrása, és hogy megszabadít a félelemtől, valamint azoktól a mentális és morális rosszaktól, amelyek állandóan fenyegetik az emberi életet. Jézus tevékenysége, gyógyításai és a léleknek a test fölött való urrá-tétele eme szavaiban kap értelmet, célt és magyarázatot: „Én azért jöttem, hogy életök legyen és bővülködjenek“. (Angolban: „hogyan teljes életök legyen“.) (János X. 10.)”